

Framtid

HUMANIST- OCH TEOLOGDAGARNA | 21-22 APRIL 2017

Framtid

Möjliga framtider är ett centralt tema för humanister och teologer. Ofta ställs frågan om det finns en framtid för humaniora, kammarmusik, nationalskalden eller boken, både av forskare och av allmänhet.

Frågan debatteras särskilt flitigt av dem som tycker att det blivit för lite svensk humanistisk och teologisk forskning av yppersta märke på svenska. Våra forskare och doktorander skriver allt oftare på engelska. Som forskningsstrategi är det ett utmärkt, ofta helt nödvändigt, val i många ämnen. Visst kan det finnas forskningsfrågor som bara berör svenska förhållanden och forskning som enbart är av värde som utgångspunkt för andra svenska forskare, men att bidra till det internationella samtalet forskare emellan har alltid varit en självklarhet för dem som vill nå vetenskapliga genombrott. En Tycho Brahe eller Carl von Linné som vände sig till en enbart nordisk läsekrets var redan på deras tid otänkbara. Att många humanister och teologer nu skriver på vår tids latin bör applåderas, inte kritiseras.

Men forskningen har också en annan sida – att nå ut till och samtala med världen utanför akademien. Den sidan kanske till och med är den viktigaste. Här blir den svenska boken en viktig framtidsfråga att ta strid för. Den ger något värdefullt tillbaka till de skattebetalare som finansierar forskningen, den höjer kvaliteten i den svenska debatten om olika viktiga framtidsfrågor och om demokratins förutsättningar och fundament.

Karl Popper vände sig emot tanken att framtiden var förutbestämd. Mot slutet av sitt liv försvarade han idén att det inte är dåtiden som leder oss framåt. Istället är det de möjliga framtiderna som drar oss. Vilka framtider som är möjliga – och vilka som drar starkast – beror förstås också på nuet. Att vi är en miljard fler på jorden idag jämfört med år 2000 och ungefär dubbelt så många som 1970 har stor betydelse för många framtidsfrågor. Att ett av jordens mäktigaste länder har en president som vill släcka ner klimatforskningen är illavarslande. Kanske har det aldrig varit viktigare än nu att utforska framtiden. Genom att undersöka föreställningarna om framtiden kan vi lära oss något om människan av idag som kan bli av avgörande betydelse för just framtiden.

Väl mött på årets HT-dagar!

Professor Johannes Persson

Prodekan för forskning, Humanistiska och teologiska fakulteterna

Humanist- och teologdagarna | 21-22 april 2017

Alla föreläsningar äger rum på LUX, Helgonavägen 3, Lund.

Fritt inträde – begränsat antal platser! Skolklasser får gärna boka i förväg för att vara säkra på att få plats. Se programmets baksida för kontaktuppgifter.

Rausingföreläsare 2017 – Tove Marling Kallrén och Karina Klok

LÖRDAGEN DEN 22 APRIL | 12.00 | LUX AULA

Temat för årets HT-dagar är kaxigt nog "Framtid". Efter ett 2016 fyllt av konflikter, våld och goda krafter nederlag är frågorna om vilken framtid som väntar särskilt berättigade. Och om föreställningarna om framtiden i hög grad styr samtidens ageranden är det viktigt att dessa föreställningar granskas noga. Är det dystopier vi ser, utopier, eller bara mer av detsamma som vi redan har?

För att ett samhälles demokratiska värden ska hållas levande och finna sin framtid är det av avgörande betydelse att humanistiska och teologiska kunskaper sprids och förstås – även utanför akademien. Högkvalitativ förmedling är själva grundbulten i den processen. Därför uppmärksammas i år bokförlaget Makadams skapare och ägare, Tove Marling Kallrén och Karina Klok.

Trots många besserwisserska röster som förutspådde den vetenskapliga bokens död vågade Karina Klok och Tove Marling Kallrén starta Makadam 2003. Det visade sig vara verkligt framsynt. Sedan dess har böcker skrivna av humanister, teologer och samhällsvetare publicerats med en imponerande ämnesmässig spännvidd. Bland de senaste årens författare återfinns många kollegor från våra fakulteter, och många av dem har valt att återkomma till förlaget. Makadam förlag är även det publicistiska hemmet för Riksbankens Jubileumsfonds årsböcker och skrifter, liksom för publikationerna från Centrum för Öresundsstudier, det senare med säte här hos oss på Lunds universitet.

HT-fakulteterna vill uppmärksamma Tove Marling Kallrén och Karina Klok för deras insiktsfulla redaktörskap och för de estetiskt tilltalande publikationer som lämnar förlaget. Men det är inte den enda anledningen. Vi vill också – och kanske i synnerhet – uppmärksamma ett oförtröttligt arbete med att göra det möjligt för humanistiska och teologiska röster att höras. Utan kunniga och modiga förläggare tynar det demokratiska samtalet bort, ett samtal som varje samhälle så väl behöver. Därför är det framtidsinriktat att ge ut böcker som ifrågasätter, problematiserar och utmanar försanthållanden. Upphovskvinnorna bakom Makadam förlag har visat att ett kvalitetsinriktat svenskt bokförlag har framtiden för sig. Det vill vi gärna understryka med att tilldela dem 2017 års Rausingpris.

Professor Lynn Åkesson

Dekanus, Humanistiska och teologiska fakulteterna

RAUSINGFÖRELÄSARE

Vartannat år hålls Rausingföreläsningen av en forskare inom humaniora och vartannat år av en framstående nordisk kulturpersonlighet. För föreläsningen utgår ett stipendium ur stiftelsen Elisabeth Rausing's minnesfond.

Se en lista över Rausingföreläsare genom tiderna: www.ht.lu.se/rausingforelasare

Lunds universitet fyller 350 år!

Jubileet pågår från den 19 december 2016 till den 28 januari 2018 – datum som är valda utifrån universitetets grundande respektive invigning.

Under jubileet välkomnas studenter, anställda, alumner och vänner till universitetet till ett omfattande jubileumsprogram. Det innehåller allt från konserter, utställningar och kulturaktiviteter till vetenskapliga temaveckor om angelägna frågor, utgivning av jubileumsböcker och festligheter.

Hela programmet finns på www.lu.se/350

Programöversikt – fredag 21 april

FÖRELÄSNINGAR I LUX AULA SAMT I C121, C126 OCH B152

9.15-9.40

Magnus Haake | **Kasta planeterna på plats i solsystemet och besök en glaciär – framtidens lärande är redan här** | LUX aula

Kristoffer Ekberg | **Först blir det sämre och sen blir det bättre – om optimism och pessimism i 1970-talets framtidsvisioner** | LUX:C121

Ive Brissman | **Framtiden i klimatkrisens skugga** | LUX:C126

Victoria Johansson | **Planera för framtiden – om hur och varför vi pausar medan vi skriver** | LUX:B152

10.00-10.25

Marie Cronqvist | **Muren faller! Radio Berlin International och framtidsproblematiken 1989** | LUX aula

Anna W Gustafsson | **Förändras ordförståelsen i samhället?** | LUX:C121

Mattias Gunnemyr | **Framåtblickande ansvar för strukturell orättvisa** | LUX:C126

Dan-Erik Andersson | **Framtidens dom över oss – nästa generations förståelse av mänskliga rättigheter och uppgörelsen med vår tid** | LUX:B152

10.45-11.10

Stephan Borgehammar | **Framtiden förr – medeltida tidshantering och tanken på världens ände** | LUX aula

Ann-Sofi Green | **Svenska e-böcker på forskningsbibliotek – hur svårt kan det vara?** | LUX:C121

Helén Persson | **Den förgångna framtiden och den framtida förflutenheten** | LUX:C126

Gilbert Ambrazaitis | **Att höja ett eller annat ögonbryn – om audio-visuell språkmelodi hos människan och framtida animerade ansikten** | LUX:B152

11.30-11.55

Lena Halldenius | [De mänskliga rättigheternas roll i framtiden](#) | LUX aula

Jonas Granfeldt och Malin Ågren | [Vilken framtid har de främmande språken i skolan?](#) | LUX:C121

Adam Brenthel | [Den postantibiotiska eran](#) | LUX:C126

Anne-Marie Leander Touati | [Efterliv, en framtid för det förgångna – Pompeji i Malmö, Köpenhamn och Stockholm](#) | LUX:B152

12.00-14.00

Humanistlaboratoriet, motion capture-studion – visningar av Pompeji med hjälp av VR-glasögon, 12.00, 12.30, 13.00 och 13.30

Först till kvarn gäller – gratisbiljett hämtas i foajén på LUX från klockan 9.00 den 21 april!

Max antal deltagare: 15 personer per visning. Läs mer på sidan 14.

13.00-15.00

Robotlabbet, LUX:B457 (plan fyra i Hus B) – Öppet hus mellan 13 och 15!

Kom förbi robotlabbet och lär er mer om våra humanoidrobotar!

Läs mer på sidan 14.

13.15-13.40

Ulf Zander | [Tillbaka till framtiden? Robocop och Detroit som dystopi](#) | LUX aula

Malin Svensson Lundmark | [Mer mänskliga robotröster](#) | LUX:C121

Henrik Brissman | [Nyheter från ingenstans – William Morris framtidssyn](#) | LUX:C126

14.00-14.25

Maria Graziano | [Italians really do gesture more than Swedes and in a different way](#) | LUX aula

Charlie Järpvall | [Kampen mot kontorspapperet](#) | LUX:C121

Sverker Oredsson | [Framtidens syn på Sveriges demokratisering i december 1918](#) | LUX:C126

14.45-15.10

Marie Källkvist och Henrik Gyllstad | [Framtidens undervisning i engelska: enspråkig, tvåspråkig – eller flerspråkig?](#) | LUX aula

Lars Berggren och Roger Johansson | [Skola och avkolonisering på Grönland](#) | LUX:C121

Kristofer Hansson | [Framtidens yrkesliv i en digitaliserad värld](#) | LUX:C126

15.30-15.55

Torbjörn Ahlström | [Rapa Nui – med framtiden i backspegeln](#) | LUX aula

Malin Arvidsson | [Uppgörelser med det förflutna – ett sätt att lära för framtiden?](#) | LUX:C121

Ann Heberlein | [Svenska värderingar – då, nu och i framtiden?](#) | LUX:C126

Programöversikt – lördag 22 april

10.00-10.25

Helene Wilhelmson och Stefan Lindgren | [Att bena ut forntida mordfall med framtida teknik – en ny användning av 3D-printing inom osteologi](#) | LUX aula

Henrik Rahm | [Kalla öl på Systemet 2020? Språk, alkoholpolitik och legitimeringar i Systembolagets ansvarsredovisningar 2008–2016](#) | LUX:C121

Maria Småberg | [Hopplösa men inte hjälplösa – om synen på framtiden i humanitärt arbete bland armeniska flyktingar efter folk mordet 1915](#) | LUX:C126

10.40-11.05

Johan Stenström | [Vad betyder Aniara 2017?](#) | LUX aula

David Larsson Heidenblad | [Tillbaka till framtiden 1972](#) | LUX:C121

Markus Idvall | [FramÅttid – den egna hälsans tempus](#) | LUX:C126

11.20-11.45

Lina Sturfelt | "Att rädda barnen är att rädda framtiden" – barnet som löfte och hot i Rädda barnens framtidsscenarier under mellankrigstiden | LUX aula

Maria Simonsen | När framtiden skapar utrymme för det förflutna | LUX:C121

Niklas Bernsand | Ukraina och jakten på det användbara förflutna | LUX:C126

12.00-13.00

Rausingföreläsning med Tove Marling Kallrén och Karina Klok | **Bokens framtid** | LUX aula

KONSTNÄREN BAKOM ÅRETS OMSLAG!

Bilden på årets program är en del av utställningen *Multistable Fields* av Robert Willim – som är specialgjord för Universitetshusets atrium och visades under Kulturturnatten 2015. Bilden består av lager som har flätats samman och manipulerats såväl analogt som digitalt för att suggerera fram multistabila associationer och drömlika bilder av andra platser.

Robert Willim (f. 1970) är konstnär och docent i etnologi, verksam vid Institutionen för kulturvetenskaper. I sin konst utforskar han koncept som ofta härrör ur hans arbete som etnolog och kulturanalytiker. Hans konst har ställts ut och visats på flera håll i världen, och hans senaste arbete handlar till stor del om imaginära platser och etnografisk surrealism.

Program – fredag 21 april

9.15-9.40

• LUX aula

KASTA PLANETERNA PÅ PLATS I SOLSYSTEMET OCH BESÖK EN GLACIÄR – FRAMTIDENS LÄRANDE ÄR REDAN HÄR

I skolan undervisas om många saker. Detta projekt fokuserar på två naturvetenskapliga teman – glaciärer samt solsystem och planeter. Vi undersöker hur elevers lärande påverkas när de får besöka solsystemet respektive en glaciär i Virtual Reality (VR) jämfört med när de tar del av en power-point-presentation om samma tema i klassrumsmiljö. För att kontrollera viktiga parametrar har vi också byggt upp ett helt klassrum i VR.

Magnus Haake är forskare i kognitionsvetenskap vid Filosofiska institutionen.

• LUX:C121

FÖRST BLIR DET SÄMRE OCH SEN BLIR DET BÄTTRE – OM OPTIMISM OCH PESSIMISM I 1970-TALET FRAMTIDSVISIONER

Under 1970-talet skedde en tydlig omsvängning i den allmänna opinionen bort från den tillväxtorienterade moderniteten till en mer avvaktande eller pessimistisk syn på framtiden. Miljöproblem och mänsklighetens begränsade resurser kom upp på agendan. Starkast kritik mot en framtidsvision av ständig tillväxt kom från de alternativa rörelserna. Men vilka framtidsbilder föreställdes av dessa grupper, och vad kan 1970-talets föreställningsvärld säga om hur vi ska hantera dagens framtidsvisioner och hot om miljökris?

Kristoffer Ekberg är doktor i historia vid Historiska institutionen.

• LUX:C126

FRAMTIDEN I KLIMATKRISENS SKUGGA

Hur ser framtiden i klimatkrisens skugga ut? Vad säger forskningen om framtidens kriser och utmaningar? Och vad säger de som vill formulera radikala alternativ: är det till och med så att för att hitta modeller för ett framtida ekologiskt hållbart samhälle så är det snarare så att vi måste titta bakåt i historien?

Ive Brissman är doktorand i religionshistoria vid Centrum för teologi och religionsvetenskap.

• LUX:B152

PLANERA FÖR FRAMTIDEN – OM HUR OCH VARFÖR VI PAUSAR MEDAN VI SKRIVER

I dagens samhälle skriver många nästan varje dag: sms, mejl, anteckningar, rapporter eller kanske dikter. Före och under skrivandet behöver skribenten planera exempelvis textens ämne, ordval och i vilken ordning innehållet ska presenteras. Vi har studerat hur skribenter planerar sitt skrivande genom att undersöka i vilka sammanhang de pausar medan de skriver. Utifrån detta diskuterar vi vad det är som kräver mer planering. Har alla skribenter liknande pausmönster, oavsett ålder, text och skrivfärdighet?

Victoria Johansson är universitetslektor i lingvistik vid Språk- och litteraturcentrum.

10.00-10.25

• LUX aula

MUREN FALLER! RADIO BERLIN INTERNATIONAL OCH FRAMTIDS-PROBLEMATIKEN 1989

Mellan 1956 och 1990 sände den östtyska kortvågsstationen Radio Berlin International (RBI) program på svenska riktade i första hand till svenska medborgare. Det var statlig propaganda blandat med nyheter och underhållning som målade upp en bild av det kommunistiska DDR som en framtidsstat och ett möjligheternas land. Men hur hanterade RBI då nyheten om Berlinmurens fall i november 1989? Hur tolkade och beskrev man situationen för de internationella lyssnarna? Vilken blev reaktionen från de svenska lyssnarna i form av brev till redaktionen? Och vem skrev egentligen dessa brev?

Marie Cronqvist är docent i mediehistoria vid Institutionen för kommunikation och medier.

• LUX:C121

FÖRÄNDRAS ORDFÖRSTÅELEN I SAMHÄLLET?

I en studie av förändringar i resultatet på Högskoleprovets ordförståelseprov har vi upptäckt att skillnader mellan generationerna ökat över tid och att förståelsen för den typ av ord som testas har försämrats – i första hand hos de yngre provdeltagarna. Förändringen har gått snabbt. Men vad beror den på? I detta föredrag presenteras studien och orsaker såväl som möjliga effekter diskuteras.

Anna W Gustafsson är docent i svenska språket vid Språk- och litteraturcentrum.

• LUX:C126

FRAMÅTBlickande ansvar för strukturell orättvisa

Vem har ansvar för att rätta till strukturella orättvisor? Är det de som har orsakat orättvisorna? Är det de som drar nytta av att dessa orättvisor existerar? Eller är det de som kan åtgärda dessa orättvisor? Genom att utgå från exempel om orättvisor i den globala klädingindustrin försöker jag svara på dessa frågor utifrån Iris Marion Youngs teori om ansvar för strukturell orättvisa. Jag kommer också att ta upp några för- och nackdelar med teorin i sig.

Mattias Gunnemyr är doktorand i praktisk filosofi vid Filosofiska institutionen.

• LUX:B152

FRAMTIDENS DOM ÖVER OSS – NÄSTA GENERATIONS FÖRSTÅELSE AV MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER OCH UPPGÖRELSEN MED VÅR TID

Tänker vi tillbaka på barnaga eller på att kvinnors hjärnor inte lämpade sig för rösträtt eller på slaveriet, häxbränning, den svenska och europeiska antisemitismen eller på dödsstraff, så ser vi sådant vi fördömer idag. Hur kommer framtiden att betrakta oss och våra handlingar? Vilka är de blinda fläckar i vår tid som i framtidens ljus kommer att uppfattas som obegripliga kränkningar av människors rättigheter och värde? En spekulativ betraktelse.

Dan-Erik Andersson är universitetslektor vid Centrum för Mellanösternstudier och gästforskare i mänskliga rättigheter vid Historiska institutionen.

10.45-11.10

• LUX aula

FRAMTIDEN FÖRR – MEDELtida tidshantering och tanken på världens ände

Föredraget använder bilder och texter förknippade med adventstiden för att ge inblickar i hur medeltidens människor såg på tiden och på sin egen plats i historien. Det visar sig att advent i sin funktion som förberedelsetid för julen gav utrymme åt en vision av hela världshistoriens skepnad och innebörd. I senmedeltida predikningar från adventstiden tas också världens ände upp, med målade skildringar av den yttersta domen jämte ingående analyser av bibeltexter. Kan till exempel Matteusevangeliets tal om att stjärnorna ska falla ner från himlen förenas med astronomisk vetenskap?

Stephan Borgehammar är professor i praktisk teologi vid Centrum för teologi och religionsvetenskap.

• LUX:C121

SVENSKA E-BÖCKER PÅ FORSKNINGSBIBLIOTEK – HUR SVÅRT KAN DET VARA?

E-böcker är numera en naturlig del av forskningsbibliotekens samlingar, och biblioteken vid Lunds universitet kan erbjuda sina användare ett rikt och varierat utbud av utländska e-böcker. Men varför är det så ont om svenska e-böcker? I min presentation förklarar jag detta, och diskuterar möjliga vägar att förbättra forskningsbibliotekens tillgång till svenska e-böcker.

Ann-Sofi Green är bibliotekarie vid HT-biblioteken.

• LUX:C126

DEN FÖRGÅNGNA FRAMTIDEN OCH DEN FRAMTIDA FÖRFLUTENHETEN

Svaret på frågan om historieämnets relevans varierar över tid. Om historieämnets relevans i 1919 års undervisningsplan för folkskolan består i att fostra eleverna till sund fosterlandskänsla, så kan målet med studier i historia 1969 formuleras som fostran till solidaritet och vilja till praktiska insatser. Den förändrade synen på historieämnets relevans beror på skilda erfarenheter och olika förväntningar på framtiden. Frågan är vad dessa förändringar betyder för vår förmåga att tolka det förflutna, förstå nutiden och ha perspektiv på framtiden.

Helén Persson är doktorand i historia vid Historiska institutionen.

• LUX:B152

ATT HÖJA ETT ELLER ANNAT ÖGONBRYN – OM AUDIO-VISUELL SPRÅKMELODI HOS MÄNNISKAN OCH FRAMTIDA ANIMERADE ANSIKTEN

Datoranimerade, talade ansikten har etablerats i våra liv – till exempel i film och data-spel – och det kan tänkas att de erövrar allt fler områden under den närmaste framtiden. Vill vi att de också ska bli allt mänskligare i sitt talbeteende? Vi människor berikar orden med gester, nickningar och ögonbrynsrörelser som, bland mycket annat, samverkar med talets melodi för att framhäva utvalda, viktiga ord i satsen. I detta föredrag berättar jag om en pågående studie som undersöker det audio-visuella talet hos studioreportrar i SVT Rapport.

Gilbert Ambrazaitis är forskare i fonetik vid Språk- och litteraturcentrum.

11.30-11.55

• LUX aula

DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNAS ROLL I FRAMTIDEN

Vad är framtidens utmaningar för de mänskliga rättigheterna? När det nya normala är att mänskliga rättigheter är en del av staters officiella sätt att tala om sig själva, snarare än en resurs för motstånd mot övergrepp, kan det också bli fritt fram för stater att utan efterräkningar välja bort mänskliga rättigheter som norm. Från USA till Filippinerna tycks det vara det vi ser. Vilka lärdomar för framtiden bör vi då dra av en samtid där mänskliga rättigheter riskerar att bli en så normaliserad retorik att de förlorar sin kraft?

Lena Halldenius är professor i mänskliga rättigheter vid Historiska institutionen.

• LUX:C121

VILKEN FRAMTID HAR DE FRÄMMANDE SPRÅKEN I SKOLAN?

För inte så länge sedan betraktades de främmande språken som ett skolans nålsöga som endast de mest studiebegåvade eleverna klarade att ta sig igenom (Skolöverstyrelsen, 1959, Tholin & Lindqvist, 2009). Att lära sig ett främmande språk och särskilt grammatik ansågs så svårt att det blev ett verktyg för differentiering. Idag är språksynen lyckligtvis en annan och forskningen har visat att förmågan att lära sig flera språk är något av det som utmärker människan. Flerspråkighet är det normala. Men skolspråken, t ex franska, spanska och tyska, brottas alltjämt med utmaningar. Det här föredraget diskuterar de främmande språken i dåtid, nutid och framtid utifrån ett pågående forskningsprojekt.

Jonas Granfeldt är professor i franska och Malin Ågren är lektor i fransk språkvetenskap vid Språk- och litteraturcentrum.

• LUX:C126

DEN POSTANTIBIOTISKA ERAN

Mänskligheten går en framtid tillmötes där den gamla antibiotikan inte längre är verksam och den nya medicinen inte uppfunnits, enligt Världshälsoorganisationen. Denna postantibiotiska era jämförs ofta med en återgång till en medeltida medicin. Vi frågar oss vad en sådan skildring av framtiden gör med vår samtida optik vad gäller gränser och kroppar, både våra egna fysiska kroppar men också samhällskroppen och upplevelsen av utifrån kommande hot.

Adam Brenthel är forskare i konsthistoria och visuella studier vid Institutionen för kulturvetenskaper.

• LUX:B152

EFTERLIV, EN FRAMTID FÖR DET FÖRGÅNGNA – POMPEJI I MALMÖ, KÖPENHAMN OCH STOCKHOLM

Anne-Marie Leander Touati och Ulla Houkjær (museumsinspektör, Designmuseum Danmark) bjuder på upptäcksfärd genom svenska och danska pompejanska rum. Det blir också en tankeresor med funderingar kring varför just här och nu – eller då, och varför så här? Vilka egenskaper hos de gamla miljöerna öppnade för just de här framtiderna? Om detta berättar vi, och mer finns att läsa i nyutkomna *Returns to Pompeii*.

Anne-Marie Leander Touati är professor i antikens kultur och samhällsliv vid Institutionen för arkeologi och antikens historia.

12.00-14.00

Humanistlaboratoriet, motion capture-studio – visningar av Pompeji med hjälp av VR-glasögon, 12.00, 12.30, 13.00 och 13.30

Först till kvarn gäller – gratisbiljett hämtas i foajén på LUX från klockan 9.00 den 21 april. Max antal deltagare 15 personer per visning.

VR-glasögon eller headmounted display, är en bildskärm som bärs på huvudet så att skärmen hamnar direkt framför ögonen. I de flesta fall är det egentligen två skärmar, en för varje öga, som används för att skapa en 3D-effekt. Denna typ av visualiseringsutrustning ger en mycket starkare närvarokänsla än vad som kan förmedlas av en vanlig tvådimensionell skärm. Humanistlaboratoriet använder denna teknik för att kunna visualisera kontrollerade miljöer för experiment av olika slag. Men VR-glasögon används också för att visualisera historiska miljöer. Data från det svenska Pompejiprojektet är ett bra exempel på detta, då visualiseringen innehåller inte bara dagens miljö, utan också ger en möjlighet att åka 2 000 år bakåt i tiden till en rekonstruktion av hur det kan ha sett ut då.

13.00-15.00

Robotlabbet, LUX:B457 (plan fyra i Hus B) – Öppet hus mellan 13 och 15!

Kognitionsvetarna visar humanoidrobotar och berättar om sin verksamhet. Robotikgruppen består av forskare och masterstudenter vid Avdelningen för kognitionsvetenskap. De bygger humanoida robotar som används för att studera kognitiv utveckling och social interaktion. De är speciellt intresserade av hur människors syn, uppmärksamhet och inlärningsförmågor fungerar i hjärnan och hur dessa kan reproduceras i robotar.

13.15-13.40

• LUX aula

TILLBAKA TILL FRAMTIDEN? ROBOCOP OCH DETROIT SOM DYSTOPI

I fokus för mitt föredrag står den första *Robocop*-filmen från 1987, nyinspelningen från 2014 och, inte minst, staden Detroit som dystopiskt exempel men också som en reell plats. 1987 var Detroit en välmående stad, vilket innebar att stora delar av inspelningen förlades till Dallas. 2014 var situationen en helt annan, vilket bland annat föranledde Detroitbor att föreslå uppförandet av en Robocopstaty som substitut för de poliser som de sällan ser.

Ulf Zander är professor i historia vid Historiska institutionen.

• LUX:C121

MER MÄNSKLIGA ROBOTRÖSTER

Vid byggandet av robotröster bortser man ofta från känslor, ålder eller geografisk hemvist. Det som vi i dagligt tal menar med en robotröst är egentligen en programmerad text-till-tal-syntes. Anledningen till att text-känslor inte speglas i syntesen är att forskarna inte vet vilka parametrar känslor har i talet och därför inte heller hur de ska programmeras. Men nya rön inom fonetiken kan ha lösningen på detta problem.

Malin Svensson Lundmark är doktorand i fonetik vid Språk- och litteraturcentrum.

• LUX:C126

NYHETER FRÅN INGENSTANS – WILLIAM MORRIS FRAMTIDSSYN

År 1890 publicerade konstnären, formgivaren och författaren William Morris romanen *News from Nowhere*, en vacker framtidsskildring, där de estetiska värdena kom att spela en framträdande roll för såväl arbetslivet som fritiden. Den socialistiskt inspirerade Morris var en av förgrundsfigurerna bakom den engelska Arts- and Crafts-rörelsen, som fick stor betydelse inom design och konsthantverk kring sekelskiftet 1900. Föredraget kommer att behandla Morris utopiska strävan mot framtiden, vilken kom till uttryck i *News from Nowhere*.

Henrik Brissman är forskare i idé- och lärdoms historia vid Institutionen för kulturvetenskaper.

14.00-14.25

• LUX aula

ITALIANS REALLY DO GESTURE MORE THAN SWEDES AND IN A DIFFERENT WAY

It is a popular belief that there are cultural differences in the type and the amount of gestures used to accompany speech. For example, Italians are proverbially known for gesturing a lot. In contrast, Swedes are described as being less prone to use bodily movements. To examine whether this is true, we have compared gestures produced by Italians and Swedes telling stories. We find that Italians gesture more, but also, more interestingly, that they gesture in a different way. While Swedes produce more gestures related to the content of the story, Italians produce more gestures related to background comments on the story. We suggest that Italians and Swedes gesture differently because they have different rhetorical styles.

Maria Graziano är forskare vid Humanistlaboratoriet. *Föreläsningen sker på engelska.*

• LUX:C121

KAMPEN MOT KONTORSPAPPERET

Att framtidens kontor kommer att vara papperslöst är en vision som har funnits i mer än fyrtio år. Detta föredrag handlar om framtidens kontor i ett annat historiskt sammanhang: Sverige omkring mitten av förra seklet. Införandet av A4-formatet och omformade blanketter skulle likt den digitala tekniken i dag effektivisera arbetet och frigöra mänskliga resurser. I föredraget diskuteras idéer om den ordnade och rationella framtiden men också om de skrivbordslådor, fönsterkuvert och maskinskriverskor som fick hjulen att snurra i dåtidens företag och myndigheter.

Charlie Järpvall är doktor i mediehistoria vid Institutionen för kommunikation och medier.

• LUX:C126

FRAMTIDENS SYN PÅ SVERIGES DEMOKRATISERING I DECEMBER 1918

Nils Edén, den man som betytt mest för Sveriges demokratisering, är förhållandevis okänd i Sverige. Edén ledde en liberal-socialdemokratisk regering 1917-20. Han kunde utnyttja tillfällen, och på hans regerings förslag accepterade riksdagen kvinnors rösträtt, lika rösträtt i kommuner och därmed Första kammarens demokratisering. Högern gick emot hans förslag, socialdemokraterna har lyft fram Branting som demokratins portalgestalt, och när det liberala partiets majoritet ville ha alkoholförbud i Sverige, knuffades Edén ner i glömskan.

Sverker Oredsson är professor emeritus i historia vid Historiska institutionen.

14.45-15.10

• LUX aula

FRAMTIDENS UNDERVISNING I ENGELSKA: ENSPRÅKIG, TVÅSPRÅKIG – ELLER FLERSPRÅKIG?

Här presenteras det nystartade projektet Flerspråkiga praktiker i engelskundervisningen, finansierat av Vetenskapsrådet, samt forskning om flerspråkighet som ligger till grund för projektet. Vi kommer att undersöka hur och varför lärare och elever använder andra språk än engelska i engelskundervisningen. Vilken betydelse har användningen av elevers starkaste språk för deras lärande och inkludering i klassrummet? Projektet är ett samarbete med Erica Sandlund och Pia Sundqvist, docenter i engelska vid Karlstads universitet.

Marie Källkvist och Henrik Gyllstad är docenter i engelska vid Språk- och litteraturcentrum.

• LUX:C121

SKOLA OCH AVKOLONISERING PÅ GRÖNLAND

Genom en grundlagsändring 1953 sattes punkt för kolonialtiden och Grönland blev en del av Danmark. Förändringen ställde skolan i blyxtbelysning, eftersom utbildningsväsendet intog en central del i moderniseringsprocessen. Framtiden låg i att bli dansk, eller som det också uttrycktes i en rapport från en skolkonsulent: "Mennesker...kræver at faa bedre Adgang til at lere et Sprog, der kan føre dem sammen med og frem blandt andre civiliserede Mennesker. De er klare over, at detta Sprog er Dansk, og det er det, vi indenfor Skolen maa lægge vore Fremtidsplaner efter."

Lars Berggren är professor i historia vid Historiska institutionen. Roger Johansson är professor i utbildningsvetenskap vid Institutionen för utbildningsvetenskap.

• LUX:C126

FRAMTIDENS YRKESLIV I EN DIGITALISERAD VÄRLD

Inom en snar framtid kommer den pågående digitaliseringen att helt ha förändrat villkoren för många av våra vanligaste yrken. Främst handlar det om att smarta maskiner kan ta över många av de arbetsuppgifter som människor gör idag. Men vad är det för förändringar i yrkeslivet som närmar sig med raketfart?! I denna presentation ges en kulturanalytisk beskrivning för hur vi kan förstå och förhålla oss till framtidens digitaliserade arbete.

Kristofer Hansson är docent i etnologi vid Institutionen för kulturvetenskaper.

15.30-15.55

- **LUX aula**

- **RAPA NUI – MED FRAMTIDEN I BACKSPEGELN**

Rapa Nui, eller Påskön, brukar räknas som en av jordens mest avlägsna platser. Avståndet till närmsta befolkade ögrupp är 2 075 km och till Sydamerika 3 512 km. Ön koloniserades enligt de senaste arkeologiska rönerna mellan 700 och 1100 e. Kr. När holländaren Jakob Roggeveen besökte ön 1722 beskådades bl a manifesta stenstoder i ett annars tillsynes nästan avfolkat och avskogat landskap. Vad hade hänt? Vad låg bakom denna befolkningsminskning och förändring av miljön? Påskön har kommit att bli en fallstudie av en av människan orsakad miljökatastrof och denna studeras mångvetenskapligt. Här belyser jag denna forskning med frågan i vilken utsträckning framtiden var relevant för de människor som fann sin utkomst på denna avlägsna plats.

Torbjörn Ahlström är professor i historisk osteologi vid Institutionen för arkeologi och antikens historia.

- **LUX:C121**

- **UPPGÖRELSE MED DET FÖRFLUTNA – ETT SÄTT ATT LÄRA FÖR FRAMTIDEN?**

Smärtsamma minnen utmanar idag de framstegsberättelser som tidigare dominerat många länders historieskrivning. Dagens politiska ledare ber om ursäkt för vad deras föregångare beslutat. Genom sanningskommissioner samlas vittnesmål om historiska övergrepp. Särskilda ersättningar betalas ut till offer för rättighetskränkningar. Blicken riktas på detta sätt bakåt, samtidigt motiveras försöken att skipa historisk rättvisa ofta med att de möjliggör en ljusare framtid. Vilka lärdomar är egentligen möjliga att dra av "mörka kapitel i vår historia"? Vilka gränsdragningar förutsätter uppgörelser med det förflutna?

Malin Arvidsson är universitetslektor i mänskliga rättigheter vid Historiska institutionen.

- **LUX:C126**

- **SVENSKA VÄRDERINGAR – DÅ, NU OCH I FRAMTIDEN?**

Det senaste året har begreppet "svenska värderingar" debatterats från höger till vänster, av politiker och skribenter. Kan man tala om svenska värderingar? Finns det något som skiljer svenska värderingar från andra länders och kulturers värderingar? Vad skulle det vara i så fall? Vilka värderingar kan vägleda oss i skapandet av ett nytt Sverige? I den här föreläsningen ska jag försöka ringa in vad svenska värderingar skulle kunna tänkas vara – Sverige visar sig nämligen, vid en närmare blick, vara ett ganska speciellt land.

Ann Heberlein är universitetslektor i etik vid Centrum för teologi och religionsvetenskap.

Program – lördag 22 april

FÖRELÄSNINGAR I LUX AULA SAMT I C121 OCH C126

10.00-10.25

- **LUX aula**

- **ATT BENA UT FORNTIDA MORDFALL MED FRAMTIDA TEKNIK – EN NY ANVÄNDNING AV 3D-PRINTING INOM OSTEOLOGI**

Mordfall blir inte enklare att lösa när lång tid förflutit, skelettet bryts ner och trycks ihop av jordens vikt med tiden, och spår av skador kan bli svåra att tolka på ömtåliga ben. I ett sådant särskilt svårt fall med en krossad skalle har forskare i digital 3D-teknik och osteologi samarbetat om ett nytt sätt att använda 3D-printning för att rekonstruera skallen. Äntligen får vi veta vad som hände där den där dagen för över 1500 år sedan.

Helene Wilhelmson är doktorand i historisk osteologi vid Institutionen för arkeologi och antikens historia. Stefan Lindgren är forskningsingenjör vid Humanistlaboratoriet.

- **LUX:C121**

- **KALLA ÖL PÅ SYSTEMET 2020? SPRÅK, ALKOHOLPOLITIK OCH LEGITIMERINGAR I SYSTEMBOLAGETS ANSVARSREDOVISNINGAR 2008-2016**

Systembolaget har ett dubbelt uppdrag från staten – att sälja alkohol och att värna om folkhälsan. Ambivalensen syns t ex i ansvarsredovisningen 2015: *Systembolagets butiker ska inspirera – men inte till köp!* I föredraget diskuterar jag exempel i ansvarsredovisningar som dels legitimerar alkoholmonopolet, dels är uttryck för avvägningar mellan olika intressen och förväntningar.

Henrik Rahm är docent i nordiska språk vid Språk- och litteraturcentrum.

- **LUX:C126**

- **HOPPLÖSA MEN INTE HJÄLPLÖSA – OM SYNEN PÅ FRAMTIDEN I HUMANITÄRT ARBETE BLAND ARMENISKA FLYKTINGAR EFTER FOLKMORDET 1915**

Hur tänker man på framtiden i en humanitär kris? Humanitärt arbete bland människor som lever på flykt under en längre tid inbegriper olika syn på framtiden. Jag kommer att diskutera armeniska flyktingars situation i Thessaloniki under mellankrigstiden. Här

poängteras flyktingarnas känslor av hopplöshet knutna till traumatiska minnen och en osäker migranttillvaro. Flyktingarna sågs dock inte som hjälplösa. En rad självhjälpprojekt initierades med fokus på omsorg, utbildning och företagsamhet. På detta vis byggdes en framtidstro.

Maria Småberg är forskarassistent i historia vid Historiska institutionen.

10.40-11.05

• LUX aula

VAD BETYDER ANIARA 2017?

I *Aniara* skildrar Harry Martinson en framtid där jorden är förödd av atomkrig och miljöförstöring. Människor evakueras från jorden och Aniara är namnet på ett rymdskepp som fraktar flyktingar över "rymdens öde hav". Strax efter start skadas styrfunktionen med påföljd att Aniara kastas ur kurs och fortsätter sin resa genom rymden i evig tid. I maj har Karl-Birger Blomdahls operaversion av *Aniara* premiär på Malmöoperan. Vilka tecken i tiden gör att denna framtidsvision åter uppfattas som aktuell?

Johan Stenström är professor i litteraturvetenskap vid Språk- och litteraturcentrum.

• LUX:C121

TILLBAKA TILL FRAMTIDEN 1972

Det tidiga 1970-talet präglades av att miljö- och framtidsfrågor stod i centrum av samhällsdebatten. Många undrade oroligt vart mänskligheten var på väg. En av de mest tongivande rösterna i Sverige var biokemisten Gösta Ehrensvärd. I bästsäljaren *Före – Efter: En diagnos* argumenterade han för att 1970-talets hyperindustrialiserade samhälle var ohållbart. Inom ett sekel skulle överbefolkning och sinande naturresurser leda till en global civilisatorisk kollaps. Lundaprofessorns diagnos blev startskottet på en intensiv och polariserad framtidsdebatt. Trådarna leder rakt in i vår egen samtid.

David Larsson Heidenblad är forskare i historia vid Historiska institutionen.

• LUX:C126

FRAMÅTTID – DEN EGNA HÄLSANS TEMPUS

En speciell sorts framtid är "framÅttid". Det är egentligen en tid mittemellan, en tid mellan det vi kallar nutid och framtid, när människor i rörelse orienterar sig bort från det som är och i riktning mot det som kan tänkas medföra förbättring, optimering eller åtminstone förändring. Inom den medicinska forskningen är framÅttid en påfallande tidsform. Inte

minst forskarna själva tycks förkroppsliga detta specifika tempus när de berättar om allt nytt som kommer, väldigt snart. Men hur är det för patienter och anhöriga? Vad innebär det att leva vid sidan av, fast också mitt i, denna medicinska framÅttid?

Markus Idvall är docent i etnologi vid Institutionen för kulturvetenskaper.

11.20-11.45

• LUX aula

"ATT RÄDDA BARNEN ÄR ATT RÄDDA FRAMTIDEN" – BARNET SOM LÖFTE OCH HOT I RÄDDA BARNENS FRAMTIDSSCENARIER UNDER MELLANKRIGSTIDEN

När Rädda barnen bildades i första världskrigets efterdyningar var den förväntade framtiden slagen i spillror. Men det oskyldiga barnet kunde fortfarande fräslas från död och förvildning – eller? Här presenteras det tidiga Rädda barnens syn på barn, rättigheter och krig och hur barnens räddning också blev mänsklighetens. Att garantera barn särskilda rättigheter skulle leda till framtida fred och försoning och utgöra en garanti mot Europas hotande undergång.

Lina Sturfelt är universitetslektor i mänskliga rättigheter vid Historiska institutionen.

• LUX:C121

NÄR FRAMTIDEN SKAPAR UTRYMME FÖR DET FÖRFLUTNA

Strävan efter systematiserad kunskap ledde till utgivningen av ett stort antal encyklopedier från 1870-talet och framåt i Norden. För att ge plats åt ny kunskap skedde en ständig utgallring av artiklar från utgåva till utgåva. Med digitaliseringen löstes inte bara problemet med uppdatering; plötsligt fick även äldre encyklopedisk kunskap utrymme i en ny tid och ett nytt sammanhang. Detta är berättelsen om hur *Nordisk familjebok* tog steget från dammiga bokhyllor rakt in i framtiden.

Maria Simonsen är doktor i bok- och bibliotekshistoria vid Institutionen för kulturvetenskaper.

• LUX:C126

UKRAINA OCH JAKTEN PÅ DET ANVÄNDBARA FÖRFLUTNA

Konkurrerande föreställningar om känsliga historiska perioder och gestalter har länge haft en viktig roll både för politik och samhällsdebatt i Ukraina och för landets relationer med grannländer som Polen och Ryssland. Föredraget diskuterar hur många aktörer, både inom

och utanför landet, använder sig av det förflutna för att legitimera politiska positioner, och hur inte minst i västra Ukraina alternativa berättelser om områdets historiska kulturella mångfald nu lyfts fram som stödjepunkter för nya regionala identiteter.

Niklas Bernsand är lärare i Europastudier vid Språk- och litteraturcentrum.

12.00-13.00

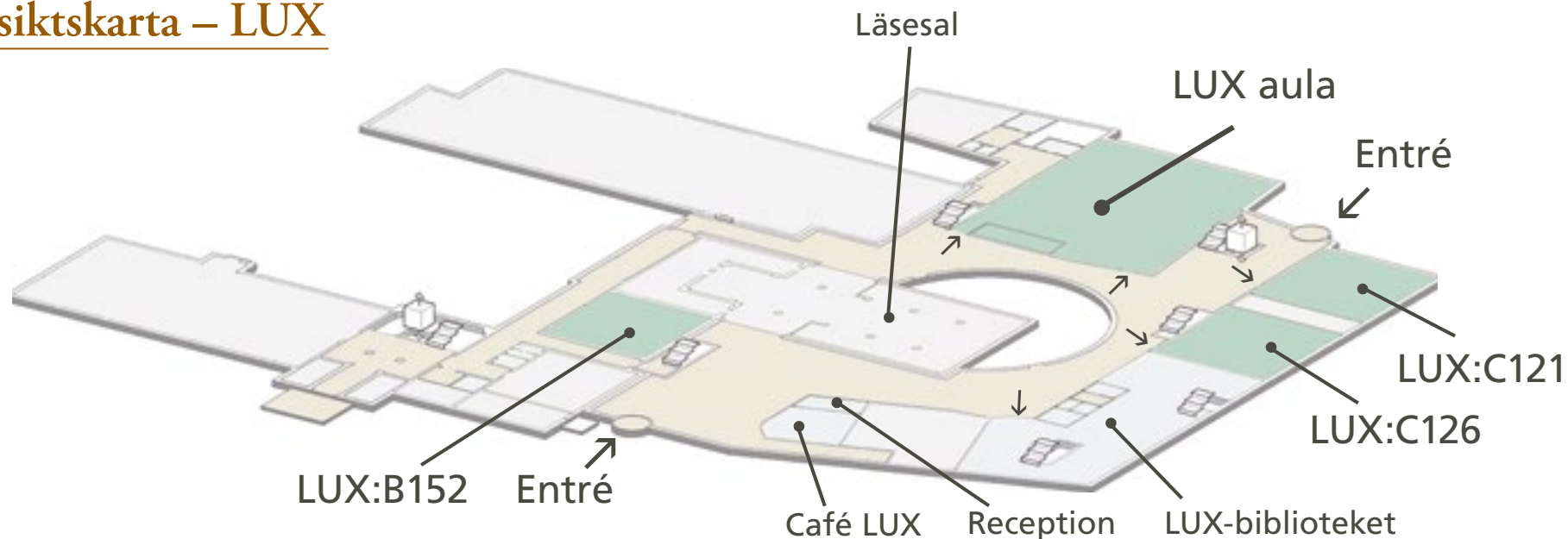
• **LUX aula**

**BOKENS FRAMTID – ÅRETS RAUSINGFÖRELÄSNING MED TOVE MARLING
KALLRÉN OCH KARINA KLOK**

Vi startade Makadam förlag 2003 och ger ut akademisk litteratur inom humaniora och samhällsvetenskap. Karina sitter i Göteborg och Tove i Stockholm, men vi har rötter i Lund och började båda som förlagsredaktörer hos Jonas Ellerström. Många av de forskare vi har publicerat genom åren är också knutna till Lunds universitet. Vi vill både berätta något om hur vi arbetar på förlaget och hur vi ser på bokens framtid. Vår övertygelse är att boken är viktig för framtidens akademiska publicering och att de mindre förlagen är viktiga för framtidens bokbransch.

Översigtskarta – LUX

PLAN 1

Övriga programpunkter

Bokförsäljning

HT-biblioteken ordnar bokförsäljning och -utställning i LUX-foajén. Välj bland nya publikationer av forskare inom humaniora och teologi och bland utgallrade dubbletter. Glöm inte att ta med kontanter, vi har inte möjlighet att ta betalt med kort.

Utställning på LUX-biblioteket

HT-biblioteken bjuder på en utställning om utopier och dystopier.

Jubileumsutställning

I LUX-bibliotekets läsesal under mezzaninen kan du beundra Lunds universitets ambulande utställning om universitetets historia med fokus på studenterna som har passerat förbi här genom århundradena och hur de har funderat och roat sig och var de till slut hamnade.

HITTA TILL LUX

Information om hur du hittar till LUX finns här: www.ht.lu.se/lux/kontakt/kartor-och-fardsatt – Lokalbuss linje 1 stannar söder om LUX – hållplats Sölvegatan. Var ute i god tid för att hitta parkering om du kör bil.

SKOLBESÖK

Skolklasser som vill besöka Humanist- och teologdagarna får gärna höra av sig i förväg. Det finns ett begränsat antal platser som vi kan boka upp till varje föreläsning så var ute i god tid med er bokning. Kontakta Daniel Kettil, e-post: daniel.kettil@kansliht.lu.se

FLER EXEMPLAR

Detta program finns att hämta i universitetets huvudbyggnad, på Akademiska föreningen och på turistbyrån i Lund. Det går också att beställa program genom Kansli HT, tel. 0733-99 82 11, e-post: Gisela.Lindberg@kansliht.lu.se

Programmet finns också på www.ht.lu.se/htdagar

LUNDS UNIVERSITET
Humanistiska och teologiska fakulteterna